

**Огляд даних
про стан здійснення правосуддя
у 2016 році**

Упродовж 2015 – 2016 років у місцевих та апеляційних судах знаходилось на розгляді майже 7,5 млн. справ і матеріалів. Дані судової статистики свідчать про незначне зменшення загального обсягу надходження справ і матеріалів до судів. Прослідковується подальше скорочення справ, що розглядаються окружними та апеляційними адміністративними судами. Так, у 2016 році до зазначених судів надійшло на 25 відсотків адміністративних справ менше, ніж у 2015 році. Також на 17,7 відсотків менше у порівнянні з 2015 роком надійшло справ, що розглядаються в порядку господарського судочинства.

Структурно і динамічно обсяг надходження справ та матеріалів у 2015-2016 роках за видами судочинства представлено в *таблиці 1*.

Таблиця 1

Надходження до місцевих та апеляційних судів справ і матеріалів у 2015-2016 рр.

Справи і матеріали		Надійшло справ і матеріалів				
		2015	питома вага, %	2016	питома вага, %	Темпи приросту (+/-)
Перша інстанція	кримінального судочинства	778829	25,7	894262	30,8	14,8
	адміністративного судочинства	254894	8,4	215479	7,4	-15,5
	цивільного судочинства	1212887	40,0	1004618	34,7	-17,2
	адміністративні правопорушення	641953	21,2	669897	23,1	4,4
	господарського судочинства	140831	4,6	114658	4,0	-18,6
	Усього	3029394	100,0	2898914	100,0	-4,3
Апеляційна інстанція	кримінального судочинства	172983	40,5	181110	44,9	4,7
	адміністративного судочинства	91404	21,4	76244	18,9	-16,6
	цивільного судочинства	115585	27,1	101783	25,2	-11,9
	господарського судочинства	36546	8,6	31237	7,7	-14,5
	адміністративні правопорушення	10253	2,4	12956	3,2	26,4
	Усього	426771	100,0	403330	100,0	-5,5
Разом		3456165		3302244		-4,5

Як свідчать дані таблиці 1 у 2016 році серед справ, що надійшли до судів першої інстанції, переважають справи цивільного судочинства – **34,7%**, а також справи і матеріали кримінального провадження – **30,8%**. У судах апеляційної інстанції майже половину загального обсягу справ складають кримінальні справи (**44,9%**).

Штатна чисельність суддів місцевих і апеляційних судів суттєво не змінилася (у 2015 році – 7983 суддів, у 2016 році – 7967 суддів). Проте тривалий час не вирішується питання щодо призначення нових суддів, обрання суддів на посади безстроково та переведення суддів. Є окремі суди в яких немає жодного судді, які мають право здійснювати правосуддя. Ця ситуація сприяє збільшенню навантаження на суддів, які мають повноваження, та негативно впливає на оперативність та якість розгляду справ. Середньомісячне надходження розраховується на всю штатну чисельність суддів, а за умови наявності вакансій, фактичне навантаження є більшим. З урахуванням інформації щодо середньооблікової чисельності суддів (у 2015 році – 6974 суддів, у 2016 році – 6527 суддів), яка щомісячно надається судами, розраховано фактичне навантаження.

Зміни щодо середньомісячного надходження справ і матеріалів на одного суддю за штатом та середньообліковою чисельністю в 2015-2016 роках проілюстровано в *таблиці 2*.

Таблиця 2

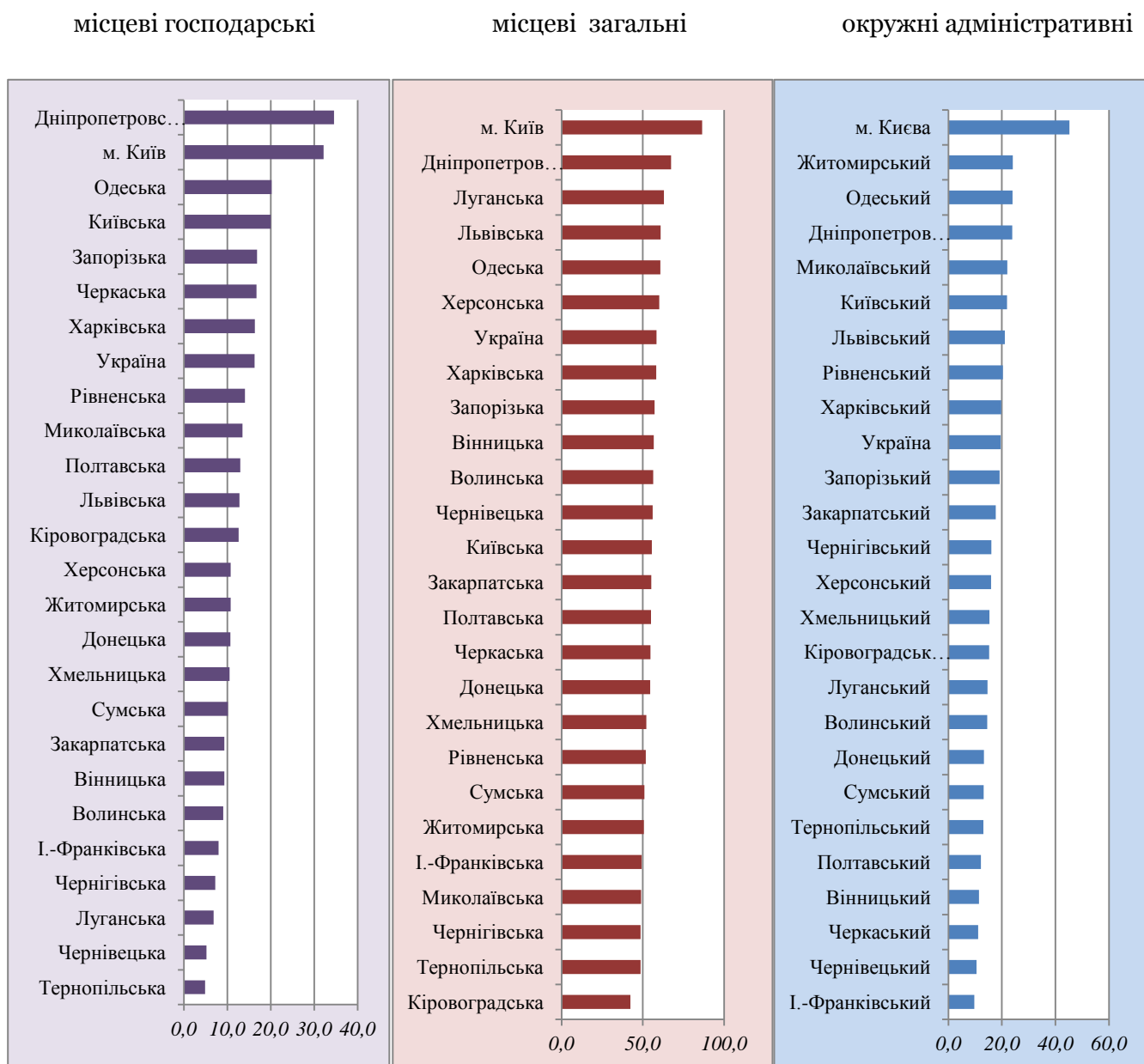
Середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю

Суди	Штатна чисельність суддів		Середньомісячне надходження справ на одного суддю		Темпи приросту (+/-)	Середньооблікова чисельність суддів		Середньомісячне надходження справ на одного суддю		Темпи приросту (+/-)
	2015	2016	2015	2016		2015	2016	2015	2016	
місцеві загальні	4386	4404	56,2	54,9	-2,3	3989	3800	56,6	58,3	2,9
апеляційні	1600	1589	17,0	16,9	-0,2	1317	1134	18,9	21,8	15,1
окружні адміністративні	638	637	25,3	17,9	-29,2	553	535	26,7	19,5	-26,9
апеляційні адміністративні	367	354	22,7	19,6	-13,7	269	262	28,4	24,3	-14,6
господарські місцеві	716	710	17,9	14,7	-17,9	612	586	19,2	16,3	-15,0
господарські апеляційні	276	273	12,0	10,4	-13,6	234	210	13,0	12,4	-4,6

На *діаграмі 1* представлено середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю у 2016 року в розрізі місцевих судів.

Слід зазначити, що серед місцевих загальних судів більше навантаження мають судді в судах, що розташовані в великих містах (обласних центрах), а також судді міськрайонних судів. Серед спеціалізованих місцевих судів – це суди, що розташовані в місті Києві, Дніпропетровській і Одеській областях.

**Середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю
місцевого суду в 2016 році**

Щомісячно в середньому кожний суддя апеляційного суду з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення м. Києва отримував на розгляд по **53,8 [35,1]** справ та матеріалів, що в 2,5 рази більше, ніж середній показник серед зазначених судів по Україні.

Серед суддів апеляційних адміністративних та апеляційних господарських судів, навантаження є найбільшим в Житомирському апеляційному адміністративному та Київському апеляційному господарському судах відповідно – **35 [35,1]¹** та **17,9 [35,1]** справ.

¹ у квадратних дужках дані за 2015 рік

Розподіл судів за середньомісячним надходженням справ і матеріалів на одного суддю у 2016 році представлено в *таблиці 3*.

Таблиця 3

Розподіл судів за надходженням справ і матеріалів у 2016 році

К-сть справ	місцеві загальні			К-сть справ	окружні адміністративні			К-сть справ	місцеві господарські		
	к-сть судів	%	накоп. %		к-сть судів	%	накоп. %		к-сть судів	%	накоп. %
до 10	3	0,5	0,5	до 10	3	12,0	12,0	до 10	6	24,0	24,0
до 20	19	3,2	3,7	до 20	16	64,0	76,0	до 20	15	60,0	84,0
до 30	70	11,9	15,6	до 30	5	20,0	96,0	до 30	2	8,0	92,0
до 40	150	25,5	41,2	> 40	1	4,0	100,0	до 40	2	8,0	100,0
до 50	163	27,7	68,9								
до 70	138	23,5	92,3								
до 100	35	6,0	98,3								
до 130	8	1,4	99,7								
> 160	2	0,3	100,0								
	588				25				25		

К-сть справ	апеляційні загальні			К-сть справ	апеляційні адміністративні			К-сть справ	апеляційні господарські		
	к-сть судів	%	накоп. %		к-сть судів	%	накоп. %		к-сть судів	%	накоп. %
до 10	2	8,0	8,0	до 10	1	12,5	12,5	до 10	2	28,6	28,6
до 20	19	76,0	84,0	до 20	3	37,5	50,0	до 20	5	71,4	100,0
до 30	3	12,0	96,0	до 30	3	37,5	87,5				
> 40	1	4,0	100,0	> 30	1	12,5	100,0				
	25				8				7		

Представлений розподіл означає, що до переважної більшості місцевих загальних судів надійшло в межах 50 справ і матеріалів (68,9%), окружних адміністративних судів щомісячно надходило до 20 справ і матеріалів на одного суддю (76%), суддів місцевих господарських судів – до 20 справ (84%). Більшість суддів апеляційних судів в середньому отримує до 20 справ і матеріалів на одного суддю.

Проте є окремі місцеві загальні суди, в яких середньомісячне надходження справ і матеріалів на одного суддю у 2016 році є досить значним: Біловодський районний суд Луганської області (127,71); Бабушкінський районний суд м. Дніпропетровська (129,52); Печерський районний суд міста Києва(160,99); Сватівський районний суд Луганської області (161,05).

У *таблиці 4* представлені дані щодо строків провадження, питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження), а також кількість справ розглянутих одним суддею.

Таблиця 4

Якісні показники здійснення судочинства

суди	строки провадження (днів)		темпи провадження, %		кількість розглянутих справ одним суддею (за штатом)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
<i>місцеві загальні</i>	38	52	99,1	96,4	612	582
<i>апеляційні загальні</i>	26	29	99,2	99,0	185	185
<i>окружні адміністративні</i>	46	105	99,3	91,6	277	180
<i>апеляційні адміністративні</i>	40	58	115,0	99,2	287	214
<i>господарські місцеві</i>	76	97	100,3	99,6	197	161
<i>господарські апеляційні</i>	39	44	98,8	100,2	131	115

Строки провадження - це відношення показує наскільки часто за звітний період система чи суд розглядають визначений обсяг справ чи скільки часу необхідно в певній категорії справ для завершення цього обсягу. Інформація щодо питомої ваги розглянутих справ від справ, що надійшли у звітному періоді (темпи провадження). Ці дані є частиною низки показників, які за рекомендаціями експертів комісії з ефективності правосуддя Ради Європи (СЕРЕЈ), необхідно визначати як параметри продуктивності роботи суду.

Загалом упродовж 2016 року судами першої та апеляційної інстанції розглянуто **3,2** [3,4] млн. справ і матеріалів (87,2 відсотків від загальної кількості, що знаходилися на розгляді в судах, у 2015 році – 90,4 %). Незважаючи на кадровий дефіцит суддів, який утворився у другій половині 2016 року, судами розглянуто 96,7 відсотків справ, що надійшли на розгляд упродовж 2016 року. Дані, наведені в *таблиці 5*, свідчать про питому вагу розглянутих справ і матеріалів за видами судочинства від загальної їх кількості, що перебували в провадженні судів.

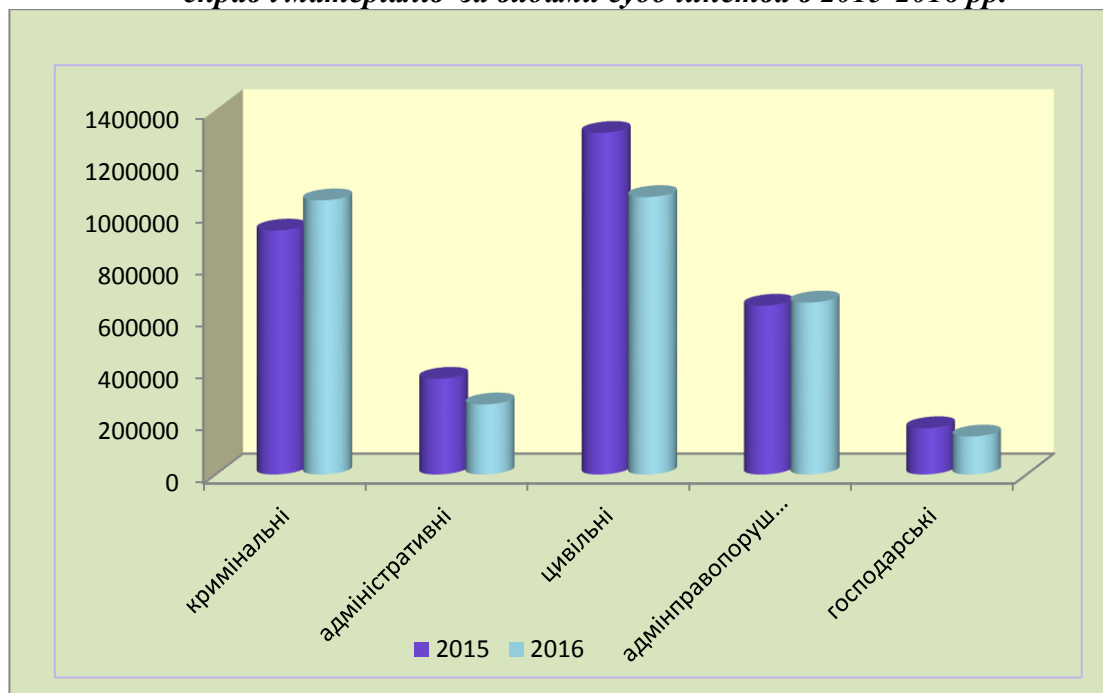
На *діаграмі 2* представлено дані про кількість розглянутих місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів за видами судочинства в 2015-2016 рр.

Таблиця 5

Розгляд місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів в 2015-2016 рр.

	Перебувало в провадженні			Розглянуто			Питома вага розглянутих справ, %		
	2015	2016	Темпи приросту (+/-)	2015	2016	Темпи приросту (+/-)	2015	2016	Темпи приросту (+/-)
місцеві загальні суди	2962374	2930687	-1,1	2685761	2563486	-4,6	90,7	87,5	-3,5
<i>кримінального судочинства</i>	815095	943058	15,7	765004	873418	14,2	93,9	92,6	-1,3
<i>адміністративного судочинства</i>	97276	101179	4,0	85395	78049	-8,6	87,8	77,1	-12,1
<i>цивільного судочинства</i>	1393974	1199239	-14,0	1197664	964040	-19,5	85,9	80,4	-6,4
<i>про адміністративні правопорушення</i>	656029	687211	4,8	637698	647979	1,6	97,2	94,3	-3,0
апеляційні суди	317648	316739	-0,3	296467	293241	-1,1	93,3	92,6	-0,8
<i>кримінального судочинства</i>	176619	185877	5,2	171905	179556	4,5	97,3	96,6	-0,8
<i>цивільного судочинства</i>	130320	117380	-9,9	114454	101558	-11,3	87,8	86,5	-1,5
<i>про адміністративні правопорушення</i>	10709	13482	25,9	10108	12127	20,0	94,4	89,9	-4,7
окружні адміністративні	198607	147924	-25,5	176259	114914	-34,8	88,7	77,7	-12,5
апеляційні адміністративні	116961	87601	-25,1	105295	75579	-28,2	90,0	86,3	-4,2
господарські місцеві	170892	144379	-15,5	141287	114184	-19,2	82,7	79,1	-4,3
господарські апеляційні	39953	35073	-12,2	36116	31311	-13,3	90,4	89,3	-1,2
Усього	3806435	3662403	-3,8	3441185	3192715	-7,2	90,4	87,2	-3,6

Розгляд місцевими та апеляційними судами справ і матеріалів за видами судочинства в 2015-2016 рр.

Упродовж останніх років справи **цивільного судочинства**, що розглядають суди першої інстанції, займають перше місце у структурі справ (див. таблицю 1). У **таблиці 6** проілюстровано зміни у структурі розглянутих цивільних справ і матеріалів.

Таблиця 6

Розгляд цивільних справ і матеріалів місцевими загальними судами

Найменування показників	Знаходилося на розгляді справ і матеріалів			Розглянуто			
	2015	2016	Темпи приросту (+/-)	2015	питома вага *	2016	питома вага *
Наказне провадження	243827	103072	-57,7	238860	98,0	95810	93,0
<i>Питома вага **</i>	<i>17,49</i>	<i>8,59</i>	<i>-50,9</i>	<i>19,94</i>	<i>X</i>	<i>9,94</i>	<i>X</i>
Позовне провадження	937686	882218	-5,9	764511	81,5	676436	76,7
<i>Питома вага **</i>	<i>67,27</i>	<i>73,56</i>	<i>9,4</i>	<i>63,83</i>	<i>X</i>	<i>70,17</i>	<i>X</i>
Окреме провадження	73985	98032	32,5	66264	89,6	88325	90,1
<i>Питома вага **</i>	<i>5,31</i>	<i>8,17</i>	<i>54,0</i>	<i>5,53</i>	<i>X</i>	<i>9,16</i>	<i>X</i>
Інші справи	138476	115917	-16,3	128029	92,5	103469	89,3
<i>Питома вага **</i>	<i>9,93</i>	<i>9,67</i>	<i>-2,7</i>	<i>10,69</i>	<i>X</i>	<i>10,73</i>	<i>X</i>
УСЬОГО	1393974	1199239	-14,0	1197664	85,9	964040	80,4

* - % від кількості справ, що знаходились на розгляді

** - % від числа загальної кількості справ, що розглядаються в порядку цивільного судочинства.

Як видно з наведеної таблиці, серед цивільних справ переважають справи позовного провадження (73,6 [67,3] %). Різко скоротилася кількість справ про видачу та скасування судового наказу і становлять лише – 8,6%. На 32,5 відсотків зросла кількість справ, що розглядається за правилами окремого провадження.

У провадженні місцевих загальних та окружних адміністративних судів у 2016 році знаходилось 163,9 [230,1] тис. **адміністративних справ**. Інформацію про знаходження і розгляд за категоріями адміністративних справ представлено в **таблиці 7**.

Таблиця 7

Розгляд адміністративних справ місцевими загальними та окружними адміністративними судами (за категоріями справ) у 2016 р.

Найменування показників	Знаходилося в провадженні справ					Закінчено провадження у справах			
	місцеві загальні суди	питома вага %	окружні адміністративні суди	питома вага %	усього	місцеві загальні суди	питома вага %	окружні адміністративні суди	питома вага %
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення реалізації конституційних прав особи</i>	4809	6,6	1564	1,7	6373	3426	6,2	1167	1,9
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення громадського порядку та безпеки</i>	12766	17,5	4202	4,7	16968	9906	17,8	3105	5,0
<i>Справи зі спорів з приводу забезпечення сталого розвитку населених пунктів та землекористування</i>	5142	7,0	8316	9,3	13458	3504	6,3	5676	9,1
<i>Справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів</i>	477	0,7	34299	38,2	34776	316	0,6	23963	38,4
<i>Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян</i>	43661	59,7	7228	8,1	50889	33674	60,5	6081	9,7
<i>Справи зі спорів з відносин публічної служби</i>	638	0,9	12844	14,3	13482	487	0,9	9497	15,2
<i>Інші адміністративні справи</i>	5649	7,7	21276	23,7	26925	4315	7,8	12975	20,8
УСЬОГО	73142	x	89729	x	162871	55628	x	62464	x

Серед адміністративних справ, що розглядалися місцевими загальними судами, переважають справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах зайнятості населення та соціального захисту громадян (59,7 [59] %), а серед справ, які розглядали окружні адміністративні суди – справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики та за зверненнями податкових органів (38,2 [50,3] %). Слід відмітити, що в попередні два роки у структурі домінували справи зі спорів з приводу реалізації податкової політики, наразі в 2016 році знову переважають справи щодо соціальних виплат.

Суди продовжують розглядати *кримінальні справи та матеріали кримінального провадження*, застосовуючи норми Кримінально-процесуального кодексу України 1960 року (далі – КПК України, 1960) та Кримінального процесуального кодексу України 2012 року (далі – КПК України, 2012).

На розгляді судів першої інстанції у 2016 році знаходилось 151,5 [159,1] тис. кримінальних справ (проваджень). Загальні показники про розгляд кримінальних справ (проваджень) представлено в *таблиці 8*. Слід зазначити, що кількість кримінальних справ, які розглядаються в порядку КПК України, 1960, є незначною і становить 2 відсотки від загальної кількості справ кримінального судочинства.

Таблиця 8

Розгляд кримінальних справ (проваджень) місцевими загальними судами

Найменування показника	КПК України (1960)			КПК України (2012)			Усього кримінальних справ (проваджень)		
	2015	2016	Темпи приросту (+/-)	2015	2016	Темпи приросту (+/-)	2015	2016	Темпи приросту (+/-)
Перебувало в провадженні	4401	3052	-30,7	154673	148478	-4,0	159074	151530	-4,7
Провадження в яких закінчено	1736	744	-57,1	122260	103502	-15,3	123996	104246	-15,9
Питома вага від справ, що перебували у провадженні, %	39,4	24,4	-38,2	79,0	69,7	-11,8	77,9	68,8	-11,7
Не розглянуто справ (проваджень) на кінець звітнього періоду	2665	2308	-13,4	32413	44976	38,8	35078	47284	34,8
Питома вага від справ, що перебували у провадженні, %	60,6	75,6	24,9	21,0	30,3	44,5	22,1	31,2	41,5

Дані, представлені в **таблиці 9**, ілюструють показники щодо загальної кількості розглянутих кримінальних справ (проваджень) з ухваленням вироку, питому вагу та динаміку змін видів злочинів.

Таблиця 9

Структура видів кримінальних злочинів

Види злочинів	2015	2016	Темпи приросту (+/-)
Розглянуто справ (проваджень) з постановленням вироку (усього)	95957	79796	-16,8
<i>Питома вага, %, у тому числі</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	
Злочини проти власності	51,6	53,3	3,3
Злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів та інші злочини проти здоров'я населення	12,9	12,8	-0,6
Злочини проти життя та здоров'я особи	10,2	9,9	-2,9
Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту	5,3	5,9	10,4
Злочини проти громадської безпеки	4,1	3,6	-12,1
Злочини проти виборчих, трудових та інших особистих прав і свобод людини і громадянина	1,7	1,2	-28,4
Злочини проти громадського порядку та моральності	2,3	1,9	-18,0
Злочини проти правосуддя	2,2	1,9	-12,5
Злочини у сфері господарської діяльності	1,4	1,2	-16,1
Злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	1,4	1,3	-9,4
Злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян	1,4	1,5	7,6
Злочини у сфері охорони державної таємниці, недоторканності державних кордонів, забезпечення призову та мобілізації	1,2	0,5	-58,3
Злочини проти встановленого порядку несення військової служби (військові злочини)	2,9	3,6	24,8
Інші злочини	1,4	1,4	2,1

Судом присяжних у 2016 році розглянуто 51 [42] кримінальні провадження.

Запобіжний захід у вигляді застави судом застосовано до 107 осіб, тоді як у 2015 році – до 208 осіб.

У 2016 році потерпіло від злочинів 64,6 [74,2] тис. фізичних осіб, з них 28 (43,3%) тис. жінок, а також 1,8 (2,7%) тис. неповнолітніх.

За результатами розгляду кримінальних справ (проваджень) суди звільнили з-під варти 1,4 [1,7] тис. осіб, у тому числі у зв'язку з постановленням виправдувального вироку – 67 осіб; водночас взято під варту 2,3 [3] тис. осіб.

Слідчими суддями під час досудового розслідування розглянуто 494,9 [543,3] тис. клопотань слідчих, прокурорів та інших осіб, у тому числі задоволено 410,1 тис. Відповідно до статті 248 КПК України, 2012 слідчими суддями постановлено 119,5 [117,2] тис. ухвал про надання дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії.

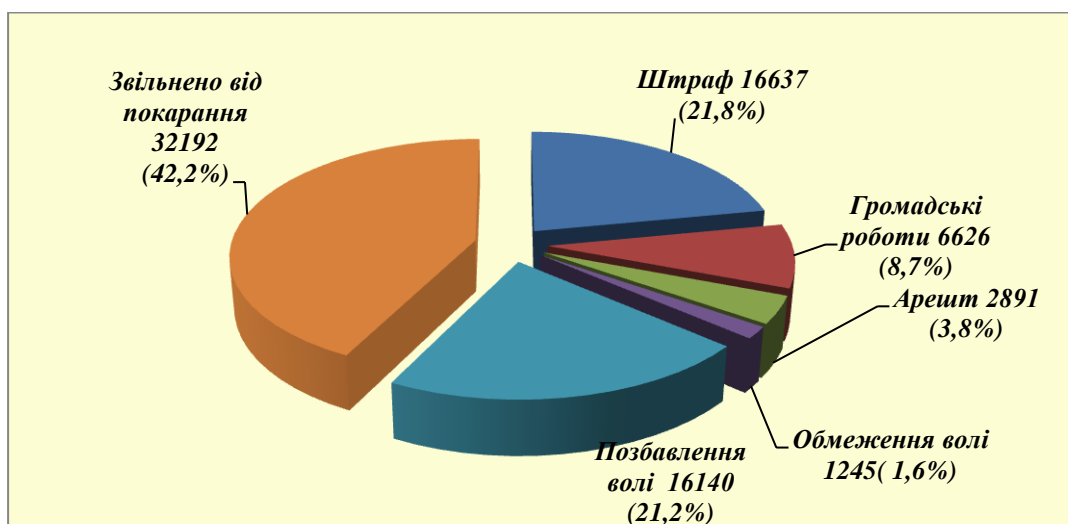
У порядку надання міжнародної правової допомоги судами розглянуто 999 запитів (клопотань, скарг), з них 750 (75,1%) задоволено.

За вироками, що набрали законної сили у 2016 році, засуджено 76,2 [94,8] тис. осіб, що на 19,6 відсотків менше, ніж минулого року, з них майже 8,9 (11,7%) тис. жінок. У **таблиці 10** представлено дані про засуджених осіб та коефіцієнт судимості (кількість засуджених осіб на певній адміністративно-територіальній одиниці з розрахунку на 10 тис. осіб населення, яке мешкає на тій самій території²) в розрізі регіонів.

На **діаграмі 3** зображено основні види покарання, які застосовано до засуджених осіб, та кількість осіб звільнених від покарання, за вироками, що набрали законної сили в 2016 році. До довічного позбавлення волі засуджено 27 [45] осіб. Службові обмеження та тримання в дисциплінарному батальйоні застосовано до 196 [340] військовослужбовців.

Діаграма 3

Основні види покарання та кількість осіб звільнених від покарання

За судовими рішеннями, що набрали законної сили у 2016 році, виправдано 314 [306] осіб, стосовно 16,8 [18,3] тис. осіб справи закрито.

² середня чисельність наявного населення в розрізі регіонів за 2016 рік (<http://www.ukrstat.gov.ua/>)

Кількість засуджених осіб та коефіцієнт судимості за 2015-2016 рр.

Кількість засуджених осіб						Коефіцієнт судимості					
№ з/п	регіон	2015	№ з/п	регіон	2016	№ з/п	регіон	2015	№ з/п	регіон	2016
1	Дніпропетровська	11157	1	Дніпропетровська	8647	1	Дніпропетровська	34,2	1	Кіровоградська	28,1
2	Харківська	7403	2	Харківська	5668	2	Кіровоградська	33,0	2	Полтавська	27,6
3	Запорізька	5733	3	Донецька	5435	3	Миколаївська	32,3	3	Дніпропетровська	26,7
4	Одеська	5586	4	Запорізька	4536	4	Херсонська	31,8	4	Запорізька	26,0
5	Луганська	4615	5	Полтавська	3948	5	Полтавська	31,7	5	Сумська	24,3
6	Донецька	4611	6	Львівська	3600	6	Запорізька	31,7	6	Херсонська	22,9
7	Львівська	4584	7	м. Київ	3547	7	Чернігівська	28,2	7	Житомирська	22,5
8	Вінницька	4425	8	Вінницька	3396	8	Харківська	27,2	8	Миколаївська	21,9
9	Полтавська	4190	9	Київська	3192	9	Житомирська	26,6	9	Вінницька	21,3
10	м. Київ	3836	10	Одеська	3167	10	Сумська	26,3	10	Чернігівська	21,0
11	Київська	3750	11	Житомирська	2793	11	Київська	25,6	11	Харківська	20,9
12	Миколаївська	3387	12	Кіровоградська	2721	12	Волинська	24,1	12	Київська	18,4
13	Херсонська	3333	13	Сумська	2692	13	Вінницька	23,9	13	Волинська	18,0
14	Житомирська	3225	14	Миколаївська	2528	14	Черкаська	21,4	14	Хмельницька	17,4
15	Сумська	2958	15	Херсонська	2425	15	Рівненська	20,7	15	Рівненська	15,8
16	Кіровоградська	2945	16	Луганська	2385	16	Хмельницька	20,3	16	Черкаська	15,5
17	Черкаська	2670	17	Хмельницька	2245	17	Одеська	19,3	17	Львівська	14,2
18	Чернігівська	2632	18	Чернігівська	2183	18	Львівська	18,2	18	Чернівецька	14,1
19	Рівненська	2511	19	Черкаська	1918	19	Чернівецька	16,1	19	Одеська	13,3
20	Хмельницька	2399	20	Волинська	1875	20	Закарпатська	15,4	20	Донецька	12,8
21	Волинська	2020	21	Рівненська	1838	21	Тернопільська	14,8	21	м. Київ	12,2
22	Івано–Франківська	1944	22	Івано–Франківська	1493	22	м. Київ	14,5	22	Тернопільська	12,0
23	Закарпатська	1840	23	Закарпатська	1433	23	Донецька	13,4	23	Закарпатська	11,4
24	Тернопільська	1578	24	Чернівецька	1279	24	Івано–Франківська	13,3	24	Луганська	10,8
25	Чернівецька	1466	25	Тернопільська	1273	25	Луганська	9,1	25	Івано–Франківська	10,8
	Україна	94798		Україна	76217		Україна	22,1		Україна	17,9

Упродовж 2016 року до місцевих загальних судів надійшло на розгляд 655,3 [630,7] тис. *справ про адміністративні правопорушення*, що на 3,9 відсотків більше, ніж минулого року.

Справи про порушення Правил дорожнього руху, що підвідомчі судам, становлять переважну більшість справ про адміністративні правопорушення 37,9 [36,9] відсотків. Винесено постанов про накладення адміністративного стягнення стосовно 183 тис. осіб.

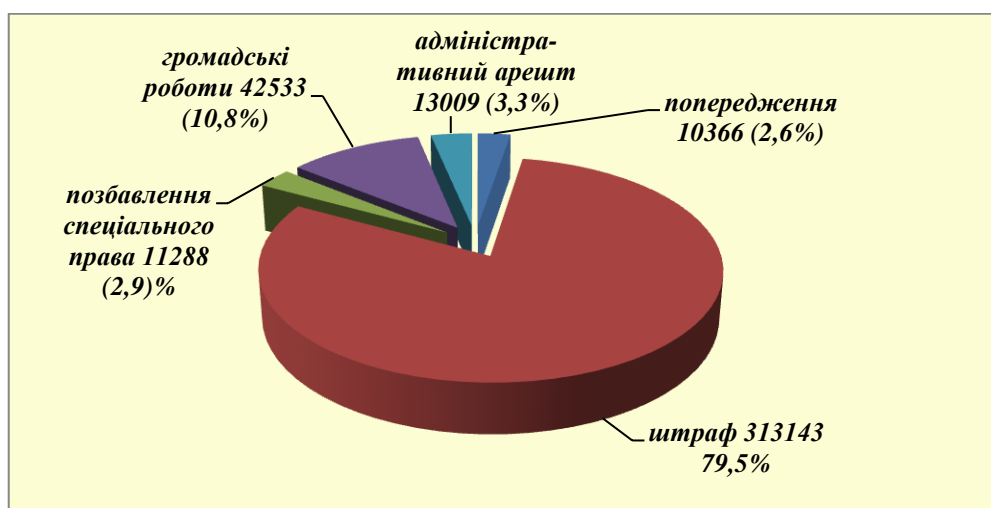
Окрім зазначених правопорушень поширеними також є дрібне хуліганство (стаття 173 КУпАП) та вчинення насильства в сім'ї або невиконання захисного припису (стаття 173-2 КУаАП). До адміністративної відповідальності відповідно притягнуто 32,2 і 43,6 тис. осіб (у 2015 році – 32,4 і 51,5 тис. осіб).

За порушення порядку правил адміністративного нагляду (стаття 187) та невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей (стаття 184) накладено адміністративне стягнення – відповідно на 17 [23,3] та 14,8 [21,3] тис. осіб.

Загалом до адміністративної відповідальності притягнуто 394 [431,3] тис. осіб. Основні види адміністративних стягнень графічно представлено *діаграмою 4*.

Діаграма 4

Основні види адміністративних стягнень

Основне адміністративне стягнення у вигляді штрафу застосовано до 313,1 [332,7] тис. осіб на загальну суму 902,9 [1172,3] млн. грн. У добровільному порядку правопорушниками сплачено 18,9 [12,8] відсотків або 170,9 млн. грн. від суми накладеного судом штрафу.

Заходи впливу, передбачені статтею 24¹ КУпАП, застосовано до 13,1 [18,2] тис. неповнолітніх осіб.

У зв'язку з внесенням змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності військовослужбовців, судами з березня 2015 року за статтями 172¹⁰ – 172²⁰ КУпАП притягнуто до адміністративної відповідальності майже 14 тис. осіб, з них застосовано арешт з утриманням на гауптвахті до 2,0 тис. правопорушників. У 2016 році таких правопорушників було 16,1 тис. осіб, з них: 13,3 тис. військовослужбовців оштрафовано за розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв; 2,7 тис. осіб арештовано з утриманням на гауптвахті.

Упродовж 2016 року в місцевих загальних судах перебувало 2,6 [2,5] тис. справ про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією. За вчинення корупційних діянь оштрафовано 1,5 [1,8] тис. осіб на загальну суму 4,1 [1,1] млн. грн., правопорушниками добровільно сплачено – 2,4 млн. грн.

Місцеві господарські суди у 2016 році розглянули 85,8 [111,2] тис. *господарських справ*, що на 23 відсотки менше, ніж попереднього року. Структурні зміни основних категорій господарських справ представлено в *таблиці 11*.

Таблиця 11

Розгляд місцевими господарськими судами справ

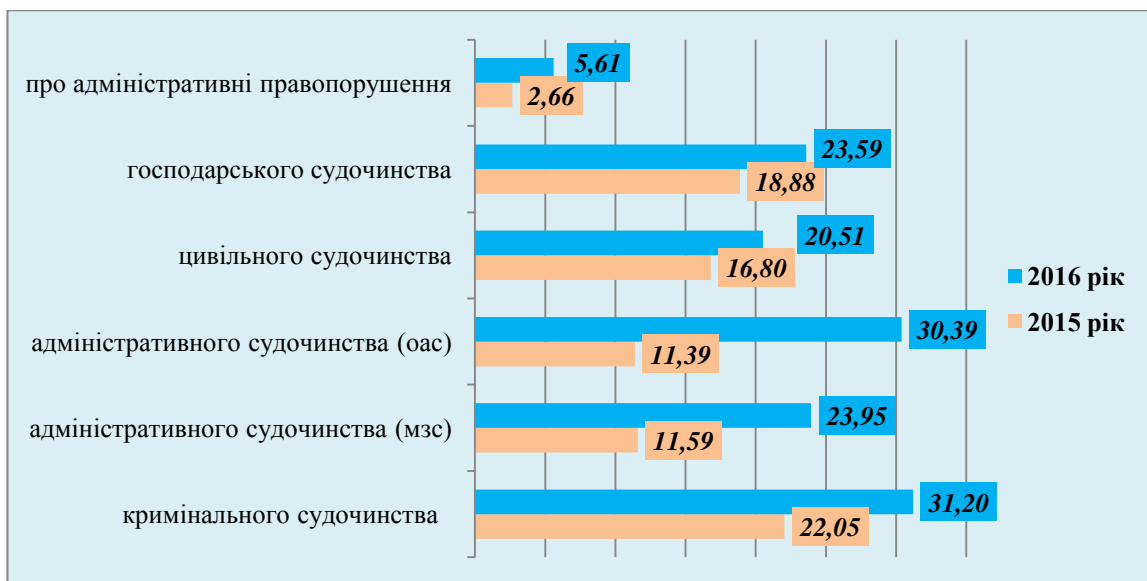
Категорії справ	Усього розглянуто				
	2015	%, питома вага*	2016	%, питома вага*	Темпи прирос- ту (+/-)
Спори, що виникають при укладенні, зміні, розірванні господарських договорів та визнанні їх недійсними	5 426	4,9	4 706	5,5	-13,3
Майнові спори, що виникають при виконанні господарських договорів та з інших підстав	64 887	58,4	46 724	54,5	-28,0
Про банкрутство	24 799	22,3	20 410	23,8	-17,7
Спори про право на об'єкти інтелектуальної власності, розпорядження майновими правами інтелектуальної власності, комерційну концесію	444	0,4	439	0,5	-1,1
Спори, що виникають із земельних відносин	4 216	3,8	3 324	3,9	-21,2
Інші господарські справи	11 414	10,3	10 166	11,9	-10,9
Усього	111 186		85 769		-22,9

У структурі розглянутих господарських справ, як і раніше, переважають майнові спори, що виникають при виконанні господарських договорів та з інших підстав, їх частка становить 54,5 відсотків.

Незважаючи на те, що категорія справ про банкрутство займає друге місце у структурі господарських справ (23,8%), із року в рік зберігається тенденція щодо скорочення кількості справ про відновлення платоспроможності боржників або визнання їх банкрутами. Так, упродовж 2016 року закінчено провадження в 2,1 [2,4] тис. справ, винесено постанов про визнання банкрутом – у 1,4 [1,8] тис. справ.

Як вже зазначалось вище, через відсутність у судах суддів, які мають повноваження здійснювати судочинство, та незважаючи на загальне скорочення надходження справ і матеріалів, у судах існує ситуація нагромадження нерозглянутих судових справ. На *діаграмі 5* представлено питому вагу нерозглянутих судових справ місцевими судами за видами судочинства за 2016 рік у порівнянні з 2015 роком.

Діаграма 5

У 2016 році в *судах апеляційної інстанції* знаходилось на розгляді 439,4 [474,6] тис. справ та матеріалів усіх категорій. Апеляційними судами розглянуто 400,1 [437,9] тис. цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ та матеріалів, а також справ про адміністративні правопорушення.

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку впродовж 2016 року, в порівнянні з 2015 роком, представлено в *таблиці 12*.

Таблиця 12

Кількість ухвалених рішень місцевих судів, скасованих та змінених в апеляційному порядку

справи і матеріали	розглянуто місцевими судами справ з ухваленням судового рішення, що підлягає оскарженню		скасовано та змінено апеляційними судами вироків, рішень, постанов, ухвал місцевих судів			
			абс.	% питома вага	абс.	% питома вага
	2015	2016	2015		2016	
<i>кримінального судочинства</i>	777971	860346	14189	1,8	13993	1,6
<i>адміністративного судочинства</i>	249539	172592	23935	9,6	16009	9,3
<i>цивільного судочинства</i>	930999	835047	43421	4,7	38136	4,6
<i>господарського судочинства</i>	111186	85 769	6446	5,8	5766	6,7
<i>про адміністративні правопорушення</i>	558586	554008	4402	0,8	4966	0,9
усього	2628281	2507762	92393	3,5	78870	3,1

Слід зазначити, що найбільше оскаржувалися судові рішення, що розглядалися в порядку адміністративного судочинства (44%). Також на кожне третє судове рішення місцевого господарського суду надійшла апеляційна скарга. Обсяг оскаржених цивільних справ становить 12 відсотків, а справ кримінального провадження – 6 відсотків. Досить невелика кількість постанов місцевих загальних судів про адміністративні правопорушення оскаржується в апеляційному порядку. Їх питома вага коливається в межах 2 відсотків.

Отже, як свідчать показники таблиці 12 якість розгляду місцевими судами є кращою у порівнянні з 2015 роком, питома вага скасованих і змінених судових рішень складає 3,1 [3,5] відсотків від загальної кількості рішень ухвалених судами першої інстанції.

Заступник начальника управління -
начальник відділу судової
статистики, діловодства та архіву суду
Державної судової адміністрації України

А. Поліщук